

POSTIZANJE PROŠIRENJA EU U 2025. GODINI SA GLEDIŠTA BORBE PROTIV KORUPCIJE: MIŠLJENJE CIVILNOG DRUŠTVA

GLAVNI MOMENTI

Predsednik Evropske komisije proglasio je 2025. godinu krajnjim rokom za sledeće proširenje EU na Zapadni Balkan, s tim da su najizgledniji kandidati verovatno Crna Gora i Srbija. I pored toga, države-članice EU nisu jedinstvene u podršci toj izjavi. Nekoliko zemalja podržava ovo obećanje i zalaže se za dalju ekonomsku podršku evropskoj budućnosti regiona. Međutim, pitanje **vladavine prava i dalje izaziva stalnu zabrinutost** koja sprečava vodeće države članice da se obavežu na konkretan datum proširenja na Zapadni Balkan. EU će morati pažljivo da pronađe ravnotežu između želje da se čvrsto obaveže na proširenje na Zapadni Balkan i stvarnosti koja ukazuje na spori napredak u borbi protiv korupcije u regionu kako bi očuvao nade i pritisak za promenu Zapadnog Balkana, dok se istovremeno suočava sa evroskeptičizmom u EU.

Prema 26% stanovništva nivoi korupcije na Zapadnom Balkanu i dalje su visoki, i pored činjenice da je usled napora na lokalnom nivou i od strane EU zabeležen stabilan pad. Napredak je spor i nedosledan. Za region nije neuobičajena pojava da posle ostvarenog uspeha u određenim periodima u smislu dobrog upravljanja usledi odstupanje. Naime, u periodu 2014. – 2016. godine korupcioni pritisak – glavni količinski pokazatelj nivoa korupcije u regionu – u nekim zemljama ponovo je pogoršan, a u celini gledano poboljšanje u regionu je zanemarivo. Prema „Istraživanju skrivene ekonomije“ koje je sprovela „Mreža za razvoj liderstva i integriteta u Jugoistočnoj Evropi“ (SELDI, Hidden Economy Survey) i prema drugim izvorima **skrivena ekonomija obuhvata između četvrtine i trećine ekonomija** u JIE.

Dakle, potrebno je da se planirano **povećanje podrške EU za ZB** dopuni intenzivnijim i koordinisanim antikorupcionim delovanjem koje treba da se usredsredi ne samo na tehničku pomoć preko ugovora i usluga, već i na **podsticanje i podršku pravim lokalnim antikorupcionim inicijativama civilnog društva**. Takvo pozitivno intervenisanje moglo bi da odigra odlučnu ulogu ne samo za uspeh antikorupcionih inicijativa, već i za poboljšanje ekonomskog upravljanja i za funkcionisanje tržišta rada. Stoga ne čudi da su glavne teme koje izazivaju zabrinutost i koje stanovnici JIE navode u istraživanju „Balkanski barometar 2017.“, upravo nezaposlenost (67%), ekonomska situacija (46%) i korupcija (32%).

2018. godine očekuje se da Evropska komisija predstavi **ojačanu Strategiju proširenja** i novi Mehanizam praćenja napretka. Cilj će biti da se u ovoj rundi proširenja poveća efektivnost obećane dodatne podrške od strane država-članica EU Zapadnom Balkanu i da se garantuje bolje funkcionisanje sistema uslova koje EU postavlja, konkretno u pogledu vladavine zakona. Očekuje se da predstojeća dva predsedavanja EU iz regiona – Bugarske i Austrije – obezbede **kritično važan period povoljne mogućnosti za razmatranje pridruživanja**. Istovremeno, budžet EU za sledeći finansijski okvir (2020. – 2027.) dao bi dodatne indikacije o tome da li će se i kako takvo proširenje ostvariti.

Lokalne političke elite Zapadnog Balkana stavile su do znanja da bi **više volele brzo proširenje uz manje uslova**, uključivo napore u pogledu vladavine zakona i antikorupcije. U nizu javnih izjava s kraja 2017. godine politički lideri svih zemalja u regionu Zapadnog Balkana izrazili su **zabrinutost u pogledu „dvostrukih“ ili „strožih“ standarda** prema njihovim zemljama u odnosu na ranije runde proširenja. Oni su jasno ukazali i na rizik da se izabere drugi model poput onog Kine, Rusije ili Turske, ukoliko nedostaje jasan put prema članstvu u EU. To ukazuje kako na nedostatak volje da se preuzme odgovornost za stratešku opredeljenost njihovih zemalja, tako i **na nestabilnost institucija**, koje lako mogu da budu osvojene i podređene privatnim, uključujući stranim interesima.

Zapadni Balkan mora **da učestvuje u mnogo produbljenijoj i široj regionalnoj saradnji**, kako bi pomogao da opravda i zadrži već dobijena inercija pružanja veće evropske podrške. Vlade će morati na nedvosmislen način da demonstriraju opipljiv napredak i konkretne rezultate u oblastima antikorupcije, dobrog upravljanja i vladavine prava kako bi dobile pristup i uspele da efektivno koriste sve veću podršku EU. To se može ostvariti jedino preko odlučnog delovanja koje se širi preko platformi za sveobuhvatnu saradnju koje ujedinjuju nacionalne vlade, regionalne inicijative, protagoniste iz Evrope i organizacije civilnog društva.

Dobro upravljanje i borba protiv korupcije jesu i moraju i dalje da budu glavni prioriteti u svim oblastima reforme kako bi se obezbedio stabilan ekonomski razvoj regiona. Konkretnije – uvođenje mehanizama za eliminisanje korupcije na visokim nivoima vlasti koji uživaju poverenje, zajedno sa daljom tehničkom pomoći za smanjenje sistemske administrativne korupcije. **Učešće civilnog društva je i dalje ključno** za postizanje održivosti napretka u antikorupciji. Principi lokalnih inicijativa, ciljano finansiranje i nezavisne aktivnosti civilnog društva moraju da se uklope ubedljivije u glavne nacionalne, regionalne i evropske inicijative za razvoj i integraciju Zapadnog Balkana.

Kao lider promena u regionu EU **mora da stvori instrumente politika koji su prilagođeniji specifičnim uslovima i da radi direktno sa lokalnim grupama civilnog društva** sa ciljem efektivne borbe protiv korupcije. To zahteva **ulivanje nove energije u regionalne inicijative**. Nekoliko takvih inicijativa poput Regionalne antikorupcione inicijative (RAI) i Regionalnog saveta za saradnju (RSS) koje stvaraju dobru platformu za razvoj i saradnju moraće da budu ojačane, proširene i da se njihov model još više proširi.

Pored poboljšanja tehničkog kapaciteta i prestrukturiranja administrativnih okvira EU mora da se opredeli za **veće angažovanje i koakciju na političkom nivou**. Stvaranje čvrste političke volje u regionu mora da započne usklađivanjem dnevnog reda mnoštva zainteresovanih učesnika u procesu od strane EU, uključujući Glavne direktije EK, lokalne delegacije EU, Evropsku službu za spoljne poslove, ministre inostranih poslova država-članica, ujedinjenja političkih partija na nivou EU i Evropskog parlamenta, **koji treba da se dogovore oko zajedničkog dnevnog reda za dobro upravljanje sa ciljem integrisanja regiona u EU**.

Efektivno krivično gonjenje korupcije na visokim nivoima vlasti jedini je način da se pošalje snažan i neodložan signal da se na Zapadnom Balkanu neće tolerisati bilo kakva korupcija. Jasno je da je to veoma visoka politička cena koja se traži od onih koji će verovatno sestati za pregovarački sto. Stoga je od odlučujućeg značaja da EU ne slabi politički pritisak istovremeno insistirajući da i dalje potraju napori u smislu podele vlasti, demokratizacije i demonopolizacije Zapadnog Balkana.

Paralelno s tim **antikorupciona zalaganja moraju da se usredsrede na nivo javnih organizacija** kako bi se videlo kakav je kvalitet implementacije brojnih zvanično usvojenih antikorupcionih politika i planova i da se otklone nepravilnosti u njihovoj primeni i efektivnosti.

Ovakva težnja ka dobrom upravljanju prolazi kroz obezbeđivanje nezavisnog ocenjivanja, efektivne saradnje, boljih rezultata u radu institucija i, što je najvažnije – kroz postizanje opipljivih rezultata u borbi protiv korupcije. Potrebno je da se na nacionalnom i regionalnom nivou uvede **nezavisni mehanizam praćenja korupcije i borbe protiv korupcije** kako bi se obezbedili pouzdani podaci i analize i da se integrišu kako dijagnostika korupcije, tako i ocenjivanje antikorupcione politike. Mehanizam mora da se uvede pomoću nacionalnih i/ili regionalnih organizacija i mreža civilnog društva koje nisu zavisne od nacionalnih vlada.

Supported by

This website is funded by the European Union. A project implemented by a consortium led by the Macedonian Center for International Cooperation.

Navigation

[History](#)
[Events and News](#)
[Publications](#)
[News from Partners](#)
[Multimedia](#)
[Resources](#)
[Quotable](#)
[Charticle](#)

Executive Secretariat

Macedonian Center for International Cooperation
PO Box 55 st. "Nikola Parapunov" bb
Skopje, Macedonia
Tel: +389 2 3065 381
Fax: +389 2 3065 298

Knowledge and Outreach

Center for the Study of Democracy
5 Alexander Zhendov Str.
1113 Sofia, Bulgaria
Tel: +359 2 971 3000
Fax: +359 2 971 2233
Email: seldi@online.bg

Stay Updated

Full name:

Institution/Organization:

Country:

Your E-mail*:

[unsubscribe](#)

2015 © Copyright Seldi.net.
All Rights Reserved.